

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

5 FÉVRIER 1952.

BUDGET

des Pensions pour l'exercice 1952.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES (1)

PAR M. SCHEYVEN.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le Budget des Pensions pour l'année 1951 s'élevait initialement à 9.757 millions. Après les deux feuillets d'ajustement et les amendements, ce même budget est passé à 10.321 millions.

Les prévisions initiales pour 1952 sont de 10.330 millions. Ce chiffre correspond donc, à peu de chose près, à celui de l'exercice 1951, après ajustement.

Par rapport au chiffre initial pour 1951, on constate un accroissement de 573 millions, et ceci provient principalement de :

1) l'augmentation des pensions des fonctionnaires de 5 % à partir du 1er mai 1951. Les pensions des fonctionnaires sont liées à l'index comme les traitements et augmentent de 5 % par tranche de 20 points à partir de l'index 390; lorsque l'index a dépassé 410, les pensions ont été augmentées de 5 %;

2) la péréquation des pensions des agents de l'Etat (loi du 14 juillet 1951);

3) un crédit supplémentaire de 220 millions qui a été prévu pour faire face à la majoration des pensions de guerre.

* * *

Comme nous le disions il y a un instant, les prévisions initiales pour 1952 sont de 10.330 millions. Mais il faut tenir

(1) Composition de la Commission : MM. Van Belle, président; Couplet, De Saeger, Discry, Eeckman, Gaspar, Lamalle, Meyers, Oblin, Parisi, Philippart, Scheyven, Vanden Boeynants. — De Sweemer, Detiège, Embise, Fiévet, Martel, Merlot, Paque, Soudan, Tielemans. — Liebaert, Masquelier.

Voir :

4-III : Budget.

5 FEBRUARI 1952.

BEGROTING

van Pensioenen voor het dienstjaar 1952.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE FINANCIËN (1), UITGEBRACHT

DOOR DE HEER SCHEYVEN.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

De Begroting van Pensioenen voor het dienstjaar 1951 beliep aanvankelijk 9.757 miljoen. Door de toevoeging van twee bijbladen en van amendementen werd diezelfde begroting gebracht op 10.321 miljoen.

De aanvankelijke ramingen voor 1952 belopen 10.330 miljoen. Dit cijfer stemt dus, na aanpassing, nagenoeg overeen met dat voor het dienstjaar 1951.

Uit de vergelijking met het aanvankelijk cijfer voor 1951 blijkt een verhoging van 573 miljoen, die hoofdzakelijk voortvloeit :

1) uit de verhoging van de pensioenen der ambtenaren met 5 t. h. sedert 1 Mei 1951. De pensioenen der ambtenaren zijn, zoals de wedden, gekoppeld aan het indexcijfer en verhogen met 5 t. h. per schijf van 20 punten boven het indexcijfer 390; toen het indexcijfer 410 overschreed, werden de pensioenen met 5 t. h. verhoogd;

2) uit de aanpassing van de pensioenen van het Rijkspersoneel (wet van 14 Juli 1951);

3) uit een bijkrediet van 220 miljoen, dat uitgetrokken werd om te voorzien in de verhoging der oorlogspensioenen.

* * *

Zoals we daareven aantoonde, belopen de *aanvankelijke* ramingen voor 1952, 10.330 miljoen. Maar er dient

(1) Samenstelling van de Commissie : de heren Van Belle, voorzitter; Couplet, De Saeger, Discry, Eeckman, Gaspar, Lamalle, Meyers, Oblin, Parisi, Philippart, Scheyven, Vanden Boeynants. — De Sweemer, Detiège, Embise, Fiévet, Martel, Merlot, Paque, Soudan, Tielemans. — Liebaert, Masquelier.

Zie :

4-III : Begroting.

G.

compte de l'influence que pourraient avoir sur pareil montant les importantes modifications qui sont prévues en 1952 dans les différents secteurs des pensions.

A. — Pensions sociales.

a) Un projet de loi modifiant le régime des pensions de vieillesse des ouvriers mineurs est à l'examen du Parlement;

b) Un nouveau système des pensions de vieillesse pour les travailleurs salariés sera incessamment soumis au Parlement; il a fait l'objet des délibérations du Conseil des Ministres du 1er février 1952;

c) Un projet de loi modifiant le régime des pensions de vieillesse des employés est actuellement en préparation;

d) Un projet de loi réglant le régime des pensions de vieillesse des travailleurs indépendants est également à l'étude.

B. — Pensions aux victimes de la guerre.

a) Victimes militaires et assimilées (prisonniers politiques, résistants, etc.);

Un projet de loi majorant les pensions des invalides, des veuves, orphelins et ascendants des deux guerres sera soumis incessamment aux Chambres; ce projet a fait l'objet des délibérations du Conseil des Ministres du 1er février 1952;

b) Le Parlement est également saisi d'un projet de loi réglant la situation au point de vue pensions des victimes civiles de la guerre, 1940-45.

C. — Pensions civiles du personnel de l'Etat.

L'étude de la réforme fondamentale des différents régimes de pensions civiles et militaires applicables aux diverses catégories de personnel rémunéré par le Trésor public a été confiée à une commission. Lorsque les conclusions de cette commission seront soumises au Gouvernement et ensuite au Parlement, elles entraîneront nécessairement d'importantes modifications dans le secteur des pensions civiles et militaires.

Votre rapporteur, dans l'ignorance de l'ensemble de ces projets de loi, des conclusions qui seront celles de la commission et des décisions du Parlement à leur sujet, ne peut évidemment dire aujourd'hui si le montant initial du Budget des Pensions, prévu pour l'exercice 1952, devra ou non être majoré.

Toutefois, il est toujours à craindre, quand on légifère en matière de pensions, que le résultat de la nouvelle législation comporte un accroissement de dépenses plutôt qu'une diminution.

* * *

Dans l'exposé général précédant le Budget des Recettes et des Dépenses pour l'exercice 1952, le Gouvernement n'a pas manqué d'attirer l'attention du Parlement sur le grave problème que pose l'accroissement continu des charges des pensions. Il nous dit à ce sujet :

« Par suite de l'effet, heureux en soi, de l'allongement de la durée moyenne de vie, par suite aussi du fléchissement de

rekening gehouden te worden met de mogelijke weerslag, op dergelijk bedrag, van de belangrijke wijzigingen welke voor 1952 in de verschillende pensioensectoren in het vooruitzicht werden gesteld.

A. — Pensioenen van maatschappelijke aard.

a) Een wetsontwerp tot wijziging van de regeling der ouderdomspensioenen voor mijnwerkers is aanhangig bij het Parlement;

b) Een nieuwe regeling der ouderdomspensioenen voor loontrekkende arbeiders zal eerlang bij het Parlement worden ingediend; zij heeft het voorwerp uitgemaakt van de beraadslagingen van de Ministerraad op 1 Februari 1952;

c) Een wetsontwerp tot wijziging van het stelsel van de ouderdomspensioenen voor bedienenden wordt thans voorbereid;

d) Een wetsontwerp tot regeling van het stelsel van de ouderdomspensioenen voor zelfstandige arbeiders ligt eveneens ter studie.

B. — Pensioenen voor oorlogsslachtoffers.

a) Militaire en gelijkgestelde slachtoffers (politieke gevangenen, weerstanders, enz.);

Een wetsontwerp tot verhoging van de pensioenen voor invaliden, weduwen, wezen en ascendenten uit beide oorlogen zal eerlang aan de Kamers worden voorgelegd; over dit ontwerp werd in de Ministerraad beraadslaagd op 1 Februari 1952.

b) Een wetsontwerp werd eveneens bij het Parlement aanhangig gemaakt tot regeling van de pensioentoestand van de burgerlijke slachtoffers van de oorlog 1940-1945.

C. — Burgerlijke pensioenen van het Rijkspersoneel.

Een commissie wordt belast met de studie van de basishervorming van de onderscheidene stelsels van burgerlijke en militaire pensioenen, geldend voor de verschillende categorieën van het door de Schatkist bezoldigd personeel. Eens dat de besluiten van die commissie aan de Regering en daarna aan het Parlement zullen zijn voorgelegd, zullen zij onvermijdelijk aanleiding geven tot belangrijke wijzigingen in de sector van de burgerlijke en militaire pensioenen.

Daar Uw verslaggever de gezamenlijke inhoud van bedoelde wetsontwerpen niet kent, noch de besluiten die de Commissie zal nemen, noch de beslissingen van het Parlement dienaangaande, kan hij natuurlijk thans niet zeggen of het aanvankelijke bedrag van de Begroting van pensioenen voor het dienstjaar 1952 al dan niet verhoogd zal moeten worden.

Er valt nochtans steeds te vrezen dat een nieuwe wetgeving in zake pensioenen eerder een verhoging dan een vermindering van de uitgaven zal medebrengen.

* * *

In de algemene toelichting bij de Begroting van Ontvangsten en Uitgaven voor het dienstjaar 1952 heeft de Regering niet nagelaten de aandacht van het Parlement te vestigen op het belangrijk vraagstuk dat wordt gesteld door de gedurige aangroei van de pensioenlasten. In dit verband deelt zij ons mede :

« Als gevolg van het op zich zelf verheugend feit van de verlenging van de gemiddelde levensduur alsmede van

la natalité, les couches actives de la population, en voie de diminution, devront bientôt supporter une charge considérablement accrue de pensions.

» Les statistiques démographiques établissent, en effet, que, pour 1.000 habitants du Royaume, le nombre de personnes âgées de 65 ans et plus est passé de 63 en 1900 à 76 en 1930, à 107 en 1947 et à 110 en 1949.

» Ces constatations sont confirmées par les tables de mortalité d'où il résulte que pour la période 1928-1932, la durée moyenne de vie était de 56 ans pour un homme et de 60 ans pour une femme alors que pour la période 1946-1949, la longévité moyenne a atteint 62 ans pour un homme et 67 ans pour une femme.

» Cette évolution due aux progrès remarquables de la médecine et de l'hygiène préventive se poursuivra sans doute, du moins peut-on l'espérer.

» S'il faut se réjouir de cet état de choses, on ne peut toutefois fermer les yeux sur les conséquences que cette évolution entraîne au point de vue du financement des pensions. Celles-ci toujours servies à un plus grand nombre de bénéficiaires et pendant un plus grand nombre d'années finiront par peser d'un poids insupportable sur les revenus des couches de population encore en âge de travailler ».

En ce qui concerne les pensions civiles et militaires d'ancienneté et de survie accordées aux anciens serviteurs de l'Etat, l'accroissement des dépenses dans ce secteur est constant et considérable. Il résulte ici non seulement de l'allongement de la durée de vie des pensionnés mais surtout de l'augmentation du nombre d'agents des services publics. Ce dernier facteur va seulement produire tous ses effets car c'est surtout pendant la période d'entre deux guerres que les cadres des fonctionnaires se sont développés. La plupart des agents recrutés pour les nouveaux emplois sont toujours en service et ne viendront grossir les rangs des pensionnés que dans plusieurs années seulement.

* * *

Votre Commission s'est penchée sur ce problème. Un commissaire estime que les pensions doivent être ajustées au coût réel de la vie et que l'Etat doit garantir le pouvoir d'achat des pensions et prendre pour ce faire toutes les précautions et mesures nécessaires. Ce même commissaire attire spécialement l'attention sur l'adaptation incomplète des pensions pour les agents de l'Etat et se plaint de ce que les victimes civiles de la guerre ne bénéficient pas encore d'un traitement définitif.

Un autre commissaire estime que les pouvoirs publics ne sont pas obligés, ni en droit ni en fait, d'opérer exactement la péréquation des pensions et de les augmenter en tenant compte de la détérioration de la monnaie et du coût de la vie. Il estime que c'est là une question de possibilités. Si l'on prenait la décision d'attacher les traitements, salaires et pensions à l'indice nombre, cela constituerait une grande imprudence car cela serait de nature à empêcher une compression sévère des dépenses le jour où la nécessité s'en ferait sentir. De plus, à son avis, les fonctionnaires et agents des pouvoirs publics auraient alors une situation privilégiée puisqu'ils se verraient soustraits à tous aléas monétaires. Les travailleurs indépendants, fait-il remarquer, ne voient pas leurs revenus majorés automatiquement avec la hausse du coût de la vie et s'ils se constituent une rente viagère, celle-ci ne suit pas les fluctuations monétaires. Par contre, ce commissaire s'élève contre toute dévaluation qu'il considère comme une malhonnêteté. Mais s'il fallait y remédier,

de daling van het geboortecijfer, zullen de in aantal dalende actieve lagen van de bevolking welhaast een aanzienlijk vermeerderde pensioenlast te schragen hebben.

» De bevolkingsstatistiek wijzen immers uit dat op 1.000 inwoners van het Koninkrijk het aantal personen, ouder dan 65 jaar, van 63 in 1900 gestegen is tot 76 in 1930, 107 in 1947, en 110 in 1949.

» Deze vaststellingen werden bevestigd door de sterftecijfer-tabellen die toelaten vast te stellen dat voor de periode 1928-1932 de gemiddelde levensduur 56 jaar beliep voor een man en 60 jaar voor een vrouw, dan wanneer voor de periode 1946-1949 de gemiddelde leeftijd 62 jaar bedraagt voor een man en 67 jaar voor een vrouw.

» Het is te verwachten dat deze ontwikkeling ten goede, welke te danken is aan de merkwaardige vooruitgang van de geneeskunde en van de preventieve hygiëne, zal voortduren.

» Indien deze stand van zaken ons moet verheugen, dan mogen we toch niet blind zijn voor de gevolgen welke deze ontwikkeling in zake de financiering der pensioenen meesleept. Deze laatste worden aan een immer stijgend aantal genothebbers toegekend en zullen binnen een afzienbaar aantal jaren een bijna ondraaglijke last betekenen voor de inkomsten van die lagen van de bevolking die nog tot arbeid in staat zijn. »

Wat de burgerlijke en militaire anciënniteits- en overlevingspensioenen betreft, toegekend aan de gewezen bedienden van de Staat, is in die sector de gestadige vermeerdering van de uitgaven aanzienlijk. Zij vloeit voort, niet alleen uit de verlenging van de levensduur der gepensioneerden, doch vooral uit de stijging van het aantal personeelsleden der openbare diensten. Die laatste factor zal eerst later ten volle uitwerking hebben, want de ambtenarenkaders hebben zich vooral tussen beide oorlogen uitgebreid. De meeste personeelsleden die voor de nieuwe betrekkingen werden aangeworven zijn nog steeds in dienst, en zij zullen de rangen der gepensioneerden eerst over enkele jaren doen aanzwellen.

* * *

Uw Commissie heeft dit vraagstuk onderzocht. Een lid van de Commissie is van mening dat de pensioenen moeten aangepast worden aan de werkelijke levensduur, dat de Staat de koopkracht der pensioenen moet waarborgen en dat hij daartoe alle nodige voorzorgen en maatregelen moet nemen. Hetzelfde lid vestigt inzonderheid de aandacht op de onvolledige aanpassing van de pensioenen voor het Rijkspersoneel en klaagt over het feit dat de burgerlijke oorlogsslachtoffers nog geen vaste regeling genieten.

Een ander Commissielid meent dat de openbare besturen, noch in rechte, noch in feite, verplicht zijn de pensioenen op nauwkeurige wijze aan te passen en ze te verhogen met inachtneming van de waardevermindering van de valuta en van de levensduur. Hij is van oordeel dat het hier een kwestie van mogelijkheden geldt. Indien men er toe besloot de wedden, lonen en pensioenen aan het indexcijfer te koppelen, dan zou dit zeer onvoorzichtig zijn, daar aldus een strenge inkrimping van de uitgaven onmogelijk zou worden indien dit ooit noodzakelijk mocht blijken. Bovendien zouden de ambtenaren en beambten der openbare diensten zijns inziens aldus een bevoorechte toestand verwerven, vermits zij gevrijwaard zouden zijn van alle valutarisico's. Het lid wijst er op, dat de inkomsten van de zelfstandige arbeiders niet automatisch verhogen met de stijging van de levensduur, en wanneer bedoelde arbeiders een lijfrente willen aanleggen, dan volgt deze de valutaschommelingen niet. Daarentegen, is hetzelfde

il faudrait le faire alors pour tous ceux qui en sont les victimes : les rentiers, les obligataires, les accidentés du travail, etc. Il se réjouit de constater que, dans tous les budgets départementaux, il existe un crédit destiné à soulager les cas les plus intéressants.

D'autres questions ont encore été posées par des commissaires, auxquelles le Ministre a promis de répondre par la voie du rapporteur. On trouvera en annexe du présent rapport ces questions et les réponses qui y ont été données par le Département.

* * *

En raison du montant élevé du Budget des Pensions pour 1951 et de l'importance de ce problème, votre Commission des Finances a, en mars 1950, émis le vœu de voir soumise à une commission restreinte la question de la réforme des pensions des agents de l'Etat. Le rapport de M. Coppé, actuellement Ministre de la Reconstruction, s'exprimait comme suit :

« Un membre de la minorité a déclaré à ce sujet qu'en la matière une solution de majorité contre minorité n'était ni possible, ni souhaitable, mais au contraire, que seule une Commission restreinte, où seraient représentées majorité et minorité, serait capable de préparer une saine solution. Cette proposition a immédiatement reçu l'assentiment du Ministre ainsi que des représentants de la majorité ».

Le Ministre des Finances reprit cette suggestion et, par arrêté du 10 février 1951 (*Moniteur* du 24 février) constitua une Commission Mixte pour l'Etude de la Réforme Générale du Régime des Pensions de Retraite et de Survie des personnes rétribuées par les pouvoirs publics et par les parastataux. Cette commission mixte est composée de parlementaires, membres de la Chambre des Représentants et Sénateurs, ainsi que de fonctionnaires et de personnes étrangères à l'administration, spécialisées dans les questions de pensions.

Le Parlement sera vraisemblablement intéressé de savoir où en sont les travaux de cette commission.

La Commission mixte a tenu vingt-huit séances au cours desquelles ont été examinés les principes qui sont susceptibles de servir de base au projet de loi standard relatif aux pensions des fonctionnaires et employés civils de l'Etat et de leurs ayants droit.

Les autres catégories de personnes pouvant prétendre à une pension de retraite ou de survie feront l'objet de projets distincts s'inspirant des principes insérés dans le projet standard.

Jusqu'à présent, la Commission a défini les règles et approuvé les textes se rapportant :

- 1° au droit à la pension de retraite proprement dite;
- 2° à l'octroi de la pension prématurée et au réemploi;
- 3° au traitement de base;
- 4° aux services admissibles;
- 5° aux bonifications de temps (services militaires de guerre, résistance armée, résistance par la presse clandestine, service de renseignements et d'action, etc.);

lid gekant tegen elke devaluatie, die door hem als onrechtvaardig wordt beschouwd. Indien de gevolgen er van dienden verholpen, dan zou zulks moeten geschieden voor al diegenen die er de slachtoffers kunnen van zijn : renteniers, obligatiehouders, slachtoffers van arbeidsongevallen, enz. Hij verheugt zich er over, dat op alle departementsbegrotingen een krediet is bestemd om in de meest belangwekkende gevallen hulpgeld te verlenen.

Door sommige leden van de Commissie werden nog andere vragen gesteld, waarop de Minister beloofd heeft te antwoorden bij monde van de verslaggever. Men vindt die vragen en de antwoorden die daarop door het Departement werden verstrekt in de bijlage tot dit verslag.

* * *

Wegens het hoog bedrag van de begroting van pensioenen voor 1951 en wegens het belang van dit vraagstuk, heeft Uw Commissie voor de Financiën, in Maart 1950, de wens uitgesproken dat de kwestie van de hervorming der pensioenen van het Rijkspersoneel zou worden voorgelegd aan een beperkte commissie. Het verslag van de heer Coppé, thans Minister van Wederopbouw, luidt als volgt :

« Een lid van de minderheid heeft daarbij verklaard dat terzake geen oplossing van meerderheid tegen minderheid mogelijk noch wenselijk was maar dat, integendeel, alleen een beperkte commissie, waarin meerderheid en minderheid vertegenwoordigd zouden zijn, een goede oplossing zou kunnen voorbereiden. Dit voorstel heeft dadelijk de instemming van de Minister ontvangen, alsook van de vertegenwoordigers van de meerderheid. »

De Minister van Financiën nam de suggestie over : bij besluit van 10 Februari 1951 (*Staatsblad* van 24 Februari) stelde hij een gemengde commissie in, voor het bestuderen van de algemene omwerking van het regime der rust- en overlevingspensioenen van de personen bezoldigd door de openbare besturen en door de parastatale instellingen. Deze gemengde commissie is samengesteld uit parlementsliden, zo Volksvertegenwoordigers als Senatoren, uit ambtenaren en uit niet tot het bestuur behorende deskundigen in zake pensioenen.

Het Parlement zal wellicht met belangstelling vernemen hoever het staat met de werkzaamheden van deze Commissie.

De gemengde Commissie heeft acht-en-twintig vergaderingen gehouden tijdens welke de beginselen werden onderzocht, die geschikt lijken om tot grondslag te dienen voor het model-wetsontwerp betreffende de pensioenen van de burgerlijke ambtenaren en beambten van de Staat en van hun rechthebbers.

De andere categorieën personen die aanspraak kunnen maken op een rust- of overlevingspensioen zullen het voorwerp uitmaken van afzonderlijke ontwerpen, waarbij de in het modelontwerp opgenomen beginselen tot richtsnoer zullen dienen.

Tot dusver heeft de Commissie de regels bepaald en de teksten goedgekeurd, welke betrekking hebben :

- 1° de aanspraak op het eigenlijk rustpensioenen;
- 2° het verlenen van het vroegtijdig pensioen en 'op de wedertewerkstelling;
- 3° de basiswedde;
- 4° de in aanmerking komende diensten;
- 5° de ancienniteitsbijslagen (militaire dienst in oorlogstijd, gewapende weerstand, weerstand door de sluikpers, inlichtings- en actiedienst, enz.);

6° aux modalités de calcul de la pension de retraite et de la pension prématurée;

7° aux modalités de calcul de la majoration de pension à résulter des bonifications;

8° à la fixation du minimum et du maximum de la pension;

9° aux interdictions et restrictions en matière de cumul.

Les dispositions générales à insérer dans le projet sont à l'examen.

La Commission étudiera ensuite les dispositions transitoires qui devront faciliter le passage de l'ancien régime au nouveau.

* * *

Le Budget a été adopté par 9 voix contre 6 et 1 abstention

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

Le Président,

R. SCHEYVEN.

F. VAN BELLE.

6° de modaliteiten in zake berekening van het rustpensioen en van het vroegtijdig pensioen;

7° de modaliteiten in zake berekening van de pensioens-toeslag voortvloeiend uit de extra-diensttijd;

8° de vaststelling van het pensioenminimum en -maximum;

9° de verbodsbepalingen en beperkingen in zake cumulatie.

De algemene bepalingen die in het modelontwerp moeten opgenomen worden liggen ter studie.

De Commissie zal daarna de overgangsbepalingen in studie nemen die de overgang van het oude naar het nieuwe stelsel moeten vergemakkelijken.

* * *

De Begroting werd aangenomen met 9 tegen 6 stemmen en 1 onthouding.

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,

De Voorzitter,

R. SCHEYVEN.

F. VAN BELLE.

QUESTIONS ET REPONSES.

QUESTION :

Pourquoi l'Etat supporte-t-il l'intégralité de la charge des pensions servies aux familles des victimes de Tessenderloo? L'entreprise ne pourrait-elle et ne devrait-elle pas intervenir? (art. 114).

RÉPONSE :

La responsabilité de la Société anonyme des produits chimiques de Tessenderloo, pour ce qui concerne l'explosion survenue, n'a pas été établie.

Il doit être rappelé à ce propos la déclaration faite par M. le Sénateur Custers, rapporteur du projet de loi relatif à la réparation des dommages causés par l'explosion survenue le 29 avril 1942 à Tessenderloo. (Sénat — Compte rendu analytique — séance du jeudi 12 juillet 1951).

« Pour finir, quelques mots au sujet du dernier article 11.

» Il prévoit la subrogation de l'Etat dans les droits et moyens de recours que les sinistrés pourraient exercer.

» C'est une question de droit et il fallait la définir. Le Code civil, en son article 1382, traite de la responsabilité en matière de catastrophe.

» Pour le cas de Tessenderloo, les sinistrés ont droit à une indemnité à charge du responsable en la matière, et cela en concordance avec l'article 1382 du Code civil.

» L'Etat serait subrogé en cas de responsabilité d'une personne déterminée. Ainsi la question de la responsabilité est posée dans toute son ampleur. Quatre jugements sont intervenus. En 1949 une enquête a été ouverte et le parquet de Hasselt a demandé, concernant la cause de la catastrophe, l'avis technique d'un certain nombre de professeurs d'université.

» Le rapport donne comme conclusion finale que la cause de la catastrophe est inconnue.

» Ce rapport est très intéressant. Les experts déclarent que, quelle que soit l'hypothèse que l'on fasse pour trouver une explication, il ne peut être question d'un manque de prévoyance ou de fautes de ce genre.

» C'est pourquoi le tribunal de Hasselt a prononcé un non-lieu.

» Il existe trois autres jugements civils. La veuve d'un ingénieur a intenté une action en réparation, et ce en vertu des articles 1382 et 1384 du Code civil. Le tribunal a conclu qu'aucune responsabilité ne peut être décelée et a débouté les demandeurs.

» Un procès a été intenté par l'Assurance liégeoise, qui avait assuré les risques des accidents de travail. Le tribunal civil de Hasselt s'est prononcé dans le même sens que les jugements antérieurs.

Quoi qu'il en soit et afin de mettre en lumière le caractère subsidiaire de l'intervention de l'Etat et notamment en vue de ne pas exposer les victimes ou l'Etat à des actions en restitution de la part des Sociétés d'assurances, le deuxième alinéa de l'article 1 prévoit :

« La présente loi n'implique aucune reconnaissance quant à la nature et à l'origine du fait ayant provoqué l'explosion notamment à l'égard des organismes d'assurances avec lesquels les sinistrés ont contracté. »

En outre l'article 3 de la loi prévoit que les pensions accordées aux victimes de l'explosion de Tessenderloo ne sont accordées que sous déduction des indemnités, des allocations, des rentes ou des pensions dont les intéressés bénéficient à raison du même fait dommageable.

Il en résulte que les indemnités payées en vertu de la loi sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail et de la loi du 10 juin 1937 portant modifications de l'arrêté du 31 mai 1933 modifiant et complétant la loi du 1er décembre 1928 qui portait création d'un fonds spécial des estropiés et mutilés, doivent être déduites de la pension prévue par la loi du 13 juillet 1951.

De même les rentes servies à l'intervention du Fonds national de secours aux sinistrés ainsi que toutes autres rentes contractuelles sont également déduites.

Enfin, il est prévu à l'article 11 de la loi du 13 juillet 1951 qu'à concurrence des sommes payées en exécution de la présente loi, l'Etat est subrogé aux droits et recours que les sinistrés peuvent exercer à la suite du dommage subi par l'explosion à Tessenderloo le 29 avril 1942.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

VRAAG :

Waarom draagt de Staat de integrale last van de pensioenen uitbetaald aan de gezinnen van de slachtoffers van Tessenderloo? Kon en moest het bedrijf niet tussenkomen? (art. 14).

ANTWOORD :

De aansprakelijkheid van de Naamloze Vennootschap « Produits chimiques de Tessenderloo » werd niet vastgesteld, wat de ontploffing betreft die zich heeft voorgedaan.

In dit verband moet worden herinnerd aan de verklaring afgelegd door Senator Custers, verslaggever van het wetsontwerp betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de ontploffing die zich op 29 April 1942 heeft voorgedaan te Tessenderloo (Senaat — Beknopt verslag — vergadering van Donderdag, 12 Juli 1951).

« Ten slotte enkele woorden over het laatste artikel 11.

» Het voorziet de subrogatie van de Staat in de rechten en verhaal-middelen die de geteisterden zouden kunnen uitoefenen.

» Het is een rechtskwestie, en dit moest bepaald worden. Het Burgerlijk Wetboek, artikel 1382, handelt over de verantwoordelijkheid voor een ramp.

» Voor het geval Tessenderloo brengt dit mede, dat de getroffen en een recht op vergoeding hebben ten laste van de verantwoordelijke ter zake. Dit is in overeenstemming met artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek.

» De Staat zou, in geval van verantwoordelijkheid van een bepaald persoon, worden gesubrogeerd. Dit stelt het vraagstuk van de verantwoordelijkheid in zijn volle omvang.

» Er zijn vier gerechtelijke uitspraken. In 1949 werd een onderzoek geopend en het parket van Hasselt heeft het technisch advies gevraagd aan een drietal universiteitsprofessoren over de oorzaak van de ramp.

» Hun verslag geeft als eindconclusie dat de oorzaak van de ramp onbekend is.

» Dat verslag is zeer interessant. De deskundigen verklaren dat, welke veronderstelling men ook maakt om een uitleg te vinden, er geen spraak kan zijn van onvoorzienigheid of dergelijke.

» Daarom ook werd door de rechtbank van Hasselt een ontslag van rechtsvervolg ingesproken.

» Er zijn drie andere beslissingen op burgerrechtelijk gebied. De weduwe van een ingenieur heeft een geding om vergoeding ingesteld, krachtens artikels 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek. De rechtbank kwam tot de conclusie dat er geen verantwoordelijkheid kon ontdekt worden en heeft de eiseres afgewezen.

» Er werd verder een geding ahangig gemaakt door de « Assurance liégeoise », die de verzekering droeg van het risico voor arbeidsongevallen. De burgerlijke rechtbank te Hasselt sprak zich uit in een gelijkaardige zin als de vorige uitspraken.

Wat er ook van zij, ten einde het bijkomend karakter van de Staatstussenkomst in het licht te stellen en o.m. om de slachtoffers of de Staat niet bloot te stellen aan vorderingen tot terugbetaling van het aandeel der verzekeringsmaatschappijen, bepaalt het tweede lid van het eerste artikel :

« Deze wet bevat niet de minste erkenning nopens de aard en de oorsprong van het feit dat de ontploffing heeft veroorzaakt, nl. ten overstaan van de verzekeringsorganismen waarmee de geteisterden gecontracteerd hebben. »

Bovendien bepaalt artikel 3 van de wet dat de pensioenen aan de slachtoffers van de ontploffing te Tessenderloo toegekend niet worden toegekend dan na aftrek van de vergoedingen, uitkeringen, renten of pensioenen welke de belanghebbenden wegens hetzelfde schadelijk feit genieten.

Daaruit volgt dat de vergoedingen die worden uitbetaald krachtens de wet betreffende het herstel van de schade voortvloeiend uit de arbeidsongevallen en krachtens de wet van 10 Juni 1937 houdende wijziging van het besluit van 31 Mei 1933 tot wijziging en aanvulling der wet van 1 December 1928 houdende oprichting van een bijzonder fonds ten voordele der gebrekkigen en verminkten, moeten worden afgetrokken van het bij de wet van 13 Juli 1951 vastgestelde pensioen.

De renten die worden uitbetaald door tussenkomst van het Nationaal Hulpfonds voor de Geteisterden alsmede alle andere contractuele renten worden eveneens afgetrokken.

Ten slotte, wordt in artikel 11 der wet van 13 Juli 1951 bepaald dat de Staat, tot beloop van de sommen betaald tot uitvoering van deze wet, in de rechten en verhaal-middelen treedt die de geteisterden kunnen uitoefenen ingevolge de schade veroorzaakt door de ontploffing te Tessenderloo, op 29 April 1942.

QUESTION :

A l'article 103, 2, sont libellées de manière identique deux mentions se rapportant à des crédits différents. Pourquoi ne pas avoir groupé ces crédits en un seul article ? Et si les bénéficiaires en sont différents, pourquoi ne pas avoir précisé la différenciation ?

RÉPONSE :

L'article 103, 2, comporte un seul et unique libellé :

« Subvention variable pour le service des autres pensions, rentes et allocations : 1.403.000. »

Les mentions identiques signalées par la commission n'interviennent que dans les développements de cet article (page 21 du document : Chambre n° 4-III) qui donnent le détail de l'article ci-dessus et où la même mention intervient nécessairement pour chaque catégorie de pensions (invalidité — veuves et orphelins — ascendants).

QUESTION :

Plus de deux millions sont prévus pour assurer la distribution de 140 millions. Ces frais ne sont-ils pas trop élevés ? (art. 112).

RÉPONSE :

Justification détaillée des frais d'administration à prévoir pour l'exercice 1952 résultant de l'octroi par la Caisse Nationale des Allocations Familiales aux orphelins d'agents de l'Etat, ainsi qu'aux anciens agents de l'Etat pensionnés ou malades. (Application de l'article 101, 2° et 3°, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés.)

1) *Assurances* 10.900

Il s'agit ici des primes d'assurances payées en vertu de la loi du 24 décembre 1903 contre les accidents de travail, modifiée par la loi du 10 juillet 1951, sur la base des traitements accordés à 17 agents chargés des devoirs d'instruction des droits aux allocations des bénéficiaires en cause.

2) *Redevance pour entretien, chauffage et éclairage des locaux* 160.000

Les services de la Caisse Nationale sont logés dans l'immeuble central, 70, rue de Trèves à Bruxelles. La redevance payée par la Caisse Nationale pour l'occupation des locaux mis à sa disposition a été fixée provisoirement pour l'année 1952 par le Comité de Gestion de l'immeuble central à 639.000 francs. On a évalué à 25 % environ de cette somme la part imputable aux frais généraux résultants de l'octroi des allocations aux ayants-droit précités.

3) *Emoluments du médecin-expert de la Caisse Nationale.* 12.200

Le médecin-conseil est appelé à intervenir dans un nombre restreint de cas de pensionnés et de malades, anciens agents de l'Etat, pour déterminer le taux de leur incapacité de travail. Il apprécie également pour certaines demandes d'allocations d'orphelins, si le travailleur décédé a été durant une certaine période de sa carrière professionnelle, réellement inapte au travail, ce qui permet d'assimiler cette période à du salariat.

La part imputable aux frais généraux résultant de l'application de l'article 101, 2° et 3° précité peut être évaluée à 40 % de la somme globale prévue pour 1952 comme frais d'expertises médicales.

4) *Fournitures de bureau* 158.900

Cette rubrique comprend en ordre essentiel des frais d'imprimés, nécessaires à l'instruction des droits des attributaires en question.

En dehors des questionnaires employés pour l'introduction des demandes, il faut prévoir, tous les trois mois, à environ 5.400 attributaires, l'envoi d'un questionnaire permettant le paiement trimestriel et à terme échu. Ce questionnaire doit être accompagné, le cas échéant, de certificats scolaires, de certificats d'apprentissage ou de certificats de charge pour les enfants incapables.

L'instruction des dossiers de l'espèce postule en outre un échange abondant de correspondances.

VRAAG :

In artikel 103-2 staan twee dezelfde vermeldingen, die op verschillende kredieten betrekking hebben. Waarom werden beide kredieten niet onder eenzelfde artikel verenigd ? En indien de bij deze kredieten belanghebbende personen verschillend zijn, waarom werd dit verschil niet nader bepaald ?

ANTWOORD :

Artikel 103-2 bevat slechts een enkele tekst :

« Veranderlijke toelage voor de dienst der overige pensioenen, renten en vergoedingen : 1.403.000. »

De gelijkkluidende vermeldingen waarop de Commissie wijst, komen slechts voor in de toelichting op dit artikel (blz. 21 van het stuk : Kamer n° 4-III) dat het detail aangeeft van voormeld artikel en waar dezelfde vermelding noodzakelijkerwijze voorkomt voor elke categorie pensioengerechtigden (invaliditeit — weduwen en wezen — ascendenten).

VRAAG :

Meer dan twee miljoen worden voorzien voor de verdeling van 140 miljoen. Zijn die kosten niet te groot ? (art. 112).

ANTWOORD :

Gedetailleerde rechtvaardiging van de administratiekosten te voorzien voor het dienstjaar 1952 ingevolge de toekenning door de Nationale Kas van Kinderbijslag aan de wezen van leden van het Rijkspersoneel, alsmede aan de gewezen Staatsbeambten, gepensioneerden of zieken (toepassing van artikel 101, 2° en 3°, der samengevoegde wetten betreffende kinderbijslag voor loonarbeiders).

1) *Verzekeringen* 10.900

Het gaat hier om de verzekeringspremies betaald krachtens de wet van 24 December 1903 op de arbeidsongevallen, gewijzigd bij de wet van 10 Juli 1951, op grondslag van de wedden toegekend aan 17 personeelsleden belast met het onderzoek van de rechten op bijslag van de betrokken begunstigen.

2) *Bijdrage voor onderhoud, verwarming en verlichting der lokalen* 160.000

De diensten van de Nationale Kas zijn ondergebracht in het centraal gebouw, 70, Trierstraat, te Brussel. De bijdrage betaald door de Nationale Kas voor de bezetting van de lokalen, te harer beschikking gesteld, werd door het Bestuurscomité van het centraal gebouw voor het jaar 1952 voorlopig vastgesteld op 639.000 frank. Men raamt het deel, dat aan de algemene kosten, voortvloeiend uit de toekenning van de bijslag aan voornoemde rechthebbenden, kan aangerekend worden, op ongeveer 25 % van deze som.

3) *Emoluments van de expert-geneesheer der Nationale Kas* 12.200

De adviserende arts wordt geroepen om tussen te komen in een beperkt aantal gevallen van gepensioneerden en zieken, gewezen staatsbeambten, ten einde de graad van hun arbeidsongeschiktheid te bepalen. Voor sommige aanvragen van wezenbijslag geeft hij er eveneens zijn appreciatie over of de overleden werknemers, tijdens een zekere periode van zijn beroepsloopbaan, werkelijk ongeschikt was voor het werk, hetgeen toelaat deze periode met loonarbeid gelijk te stellen.

Het deel dat op de algemene kosten kan aangerekend worden ingevolge de toepassing van voornoemd artikel 101, 2° en 3°, mag op 40 % van de globale som, voorzien voor 1952 als kosten voor medische onderzoeken, geraamd worden.

4) *Bureelbenodigdheden* 158.900

Deze rubriek bevat hoofdzakelijk kosten voor drukwerk dat noodzakelijk was voor het onderzoek der rechten van bedoelde rechtverkrijgenden.

Buiten de vragenlijst gebruikt voor het onderzoek der aanvragen, moet men het versturen, elke drie maand, van een vragenlijst aan ongeveer 5.400 soortgelijke rechtverkrijgenden voorzien. Deze vragenlijst moet de driemaandelijke betaling na verstreken termijn toelaten.

Deze vragenlijst moet desgevallend vergezeld zijn van schoolgetuigschriften, leercertificaten, of certificaten voor het ten laste zijn van ongeschikte kinderen.

Het onderzoek van soortgelijke dossiers vereist daarenboven een omvangrijke briefwisseling.

5) Appointements du personnel ... 1.782.700

Ainsi qu'il a été dit au 1) ci-dessus, 17 agents sont occupés exclusivement aux devoirs d'instruction des droits aux allocations familiales des attributaires en cause.

Ces 17 agents se répartissent comme suit :

- 1 sous-chef de bureau,
- 2 techniciens,
- 10 rédacteurs,
- 2 commis,
- 1 sténo-dactylographe,
- 1 dactylographe.

Ces éléments doivent, tout au moins jusqu'au grade de rédacteur, avoir une connaissance étendue de la législation, nécessitée par la complexité des conditions requises pour l'octroi des allocations. Les sommes versées sont importantes et l'attribution des allocations nécessite une vigilance constante.

Outre les appointements — et les charges de Sécurité Sociale qui en résultent — attribués à ces 17 agents occupés exclusivement à l'examen des droits de ces bénéficiaires, il a été imputé à cette rubrique une part des appointements et des charges sociales pour le personnel de Direction, les agents de la Comptabilité affectés à l'émission des assignations et les agents des services généraux.

6) Contribution de la Caisse Nationale dans les frais du Service Social Central ... 25.300

Cette contribution s'est élevée pour l'année 1950 à 3 % des salaires bruts du personnel. Pour l'exercice 1951, elle n'est pas encore connue. Elle a été estimée à 1 1/2 % environ des salaires bruts pour l'exercice 1952.

Total ... fr. 2.150.000

QUESTION :

Le tableau de la page 44 se rapporte-t-il à la pension ou à la base de la pension ? D'autre part, en ce qui concerne la classification par âge, s'agit-il de l'âge qu'ont aujourd'hui les pensionnés ? Ne serait-il pas plus intéressant de mentionner l'âge auquel les intéressés ont été admis au bénéfice de la question ?

RÉPONSE :

Le tableau III figurant à la page 44 du projet de loi relatif au budget des pensions pour l'exercice 1952 (doc. 4-III, Chambre des Représentants, Session 1951-1952) indique le montant global de la pension qui comprend, outre le montant de base la majoration de 125 % prévue par l'arrêté-loi du 29 octobre 1946, la majoration de 5 % du montant global prévue par l'article 2 de la loi du 4 mai 1949 et la majoration de 5 % résultant de l'index par application de l'article 4 de la même loi.

Le tableau IV fournit la décomposition du nombre de pensions d'après l'âge du pensionné à la date du 1er juillet 1951.

La décomposition du nombre des pensionnés suivant l'âge de mise à la retraite constituerait une statistique d'une autre nature. Le service mécanographique ne possède pas les éléments pour établir pareille discrimination.

QUESTION :

Le Ministre des Finances est-il d'accord avec une étude publiée par la Banque Nationale (Bulletin, pp 133-135) qui arrive à la conclusion que le coefficient d'augmentation n'a pas varié depuis 1938 ?

RÉPONSE :

Les considérations émises dans le rapport sur les pensions figurant au Bulletin d'Information et de documentation publié par la Banque Nationale (Octobre 1951, pages 133 à 135) soulignent le souci qui a présidé aux revalorisations successives des pensions de retraite à charge du Trésor public eu égard à la hausse du coût de la vie, revalorisations qui ont toutefois été conditionnées par les possibilités budgétaires.

Pour ce qui a trait aux pensions accordées en vertu des lois sur les pensions militaires, les coefficients de majoration par rapport à la période de 1936-1938 sont indiqués ci-après.

5) Wedden van het personeel ... 1.782.700

Zoals in voornoemd 1) gezegd werd, zijn 17 personeelsleden uitsluitend bezig met het onderzoek van de rechten op de kinderbijslag van bedoelde rechtverkrigenden.

De 17 personeelsleden worden als volgt onderverdeeld :

- 1 onderbureelhoofd,
- 2 techniekers,
- 10 opstellers,
- 2 klerken,
- 1 stenotypiste,
- 1 typiste.

Deze personeelsleden moeten, ten minste tot de graad van opsteller, een uitgebreide kennis van de wetgeving bezitten, daar zij vereist wordt door de ingewikkeldheid van de voorwaarden vereist voor de toekenning van de bijslag. De uitgekeerde sommen zijn belangrijk en de toekenning van de bijslag vereist een constante waakzaamheid.

Buiten de wedden en de lasten van Maatschappelijke Zekerheid die er uit voortvloeien en welke aan deze 17 personeelsleden, die zich uitsluitend met het onderzoek van de rechten van deze begunstigten bezighouden, toegekend worden, werd aan deze rubriek een deel van de wedden en sociale lasten voor het Directiepersoneel, de beambten van de Boekhouding belast met de uitgifte van de assignaties, en de beambten van de algemene diensten, aangerekend.

6) Bijdrage van de Nationale Kas in de kosten van de Centrale Sociale Dienst ... 25.300

Deze bijdrage bedroeg, voor het jaar 1950, 3 % van de brutowedden van het personeel. Voor het dienstjaar 1951 is zij nog niet gekend. Zij werd geraamd op ongeveer 1 1/2 % van de brutowedden voor het jaar 1952.

Totaal ... fr. 2.150.000

VRAAG :

Heeft de tabel op blz. 44 betrekking op het pensioen of op de pensioenbasis ? Wat anderzijds de rangschikking volgens de ouderdom betreft, geldt het de ouderdom dat de pensioengerechtigden thans hebben ? Ware het niet nuttiger de ouderdom te vermelden waarop de belanghebbenden op pensioen werden gesteld ?

ANTWOORD :

Tabel III, voorkomende op blz. 44 van het wetsontwerp betreffende de begroting van pensioenen voor het dienstjaar 1952 (stuk 4-III Kamer der Volksvertegenwoordigers, zittingsjaar 1951-1952), wijst op het globaal bedrag van het pensioen dat, buiten het basisbedrag, tevens omvat de bij besluitwet van 29 October 1946 bepaalde verhoging met 125 %, de verhoging met 5 % van het bij artikel 2 der wet van 4 Mei 1949 bepaalde globaal bedrag alsmede de verhoging met 5 % overeenkomstig artikel 4 van dezelfde wet.

Tabel IV is een uiteenzetting van het aantal pensioenen naargelang van de ouderdom van de pensioengerechtigde op 1 Juli 1951.

De indeling over het aantal pensioengerechtigden naargelang van de ouderdom bij de oppensioenstelling ware een statistiek van een geheel andere aard. De mecanografische dienst beschikt niet over de gegevens welke nodig zijn voor dergelijk onderscheid.

VRAAG :

Gaat de Minister van Financiën akkoord met de door de Nationale Bank van België uitgegeven studie (Tijdschrift, blz. 133-135) welke tot het besluit komt dat de verhogingscoëfficiënt sedert 1938 niet meer veranderde ?

ANTWOORD :

De beschouwingen vervat in het verslag over de pensioenen dat voorkomt in het Tijdschrift voor Voorlichting en Documentatie, uitgegeven door de Nationale Bank (October 1951, blz. 133 tot 135) wijzen op de bezorgdheid die werd in acht genomen bij achtereenvolgende herwaarderings van de ouderdomspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist, gezien de stijging van de levensduur, herwaarderings welke echter ondergeschikt werden aan de begrotingsmogelijkheden.

Wat de pensioenen betreft welke overeenkomstig de wetten op de militaire pensioenen werden toegekend, worden de verhogingscoëfficiënten ten overstaan van het tijdvak 1936-1938 hierna vermeld :

Nature de la pension	Période 1936-1938 Tijdvak 1936-1938	Année 1951 Jaartal 1951	Coefficient de majoration — Verhogings- coëfficiënt	Aard van het pensioen
Invalide du front (à 100 %)	17.140	43.592	2.54	Frontinvalide (met 100 %).
Invalide du temps de paix (à 100 %) ...	5.860	29.060	4.95	Invaliden van de vreedstijd (met 100 %).
Grands Invalides de guerre (à 100 %) ...	18.854	(50.038 ou — of 54.209 (Suivant les reve- nus) — (Naargelang van de inkomsten)	2.65 2.87	Groot Oorlogsinvaliden (met 100 %).
Veuve de guerre	5.162	24.000	4.64	Oorlogsweduwe.
Veuve du temps de paix (Il s'agit dans ces deux cas de mariage antérieur au fait dommageable).	1.953 ou — of 2.442 (Suivant causes du décès) — (Naarge- lang van de oorza- ken van het over- lijden)	8.640 ou — of 10.800	) 4.42)	Weduwe van vreedstijd. (Het betreft in beide gevallen een huwelijk dat het schadelijk feit voor- afging.)
Ascendants de guerre : père et mère conjointement) ou mère seule)	2.753 ou — of 800 1.377 ou — of 400	8.760 ou — of 2.920 4.380 ou — of 1.460	) 3.18 ou — of 3.65)	Oorlogsascendenten : (vader en moeder samen. (of moeder alleen. alleen gerechtigd.
Ascendants du temps de paix : conjoint ou mère seule	1.221	5.400	4.42	Ascendenten van in vreedstijd gestorven personen : echtgenoten of moeder alleen.
seul bénéficiaire	732	3.240	4.42	alleen gerechtigd.
Pour les ascendants, le montant de la pension peut varier d'après les revenus.				Voor de ascendenten kan het bedrag van het pensioen veranderen volgens de inkomsten.

Veuves de la guerre, de 1914-1918.

Oorlogsweduwen 1914-1918.

Nature de la pension	Période 1936-1938 Tijdvak 1936-1938	Année 1951 Jaartal 1951	Coefficient de majoration — Verhogings- coëfficiënt	Aard van het pensioen
Veuves mariées avant le fait domma- geable	5.162	24.000	4.64	Weduwen vóór het schadelijk feit ge- huwd.
Veuves mariées après le fait domma- geable mais avant le 1-1-1930	5.162	14.400	2.78	Weduwen na het schadelijk feit, doch vóór 1-1-1930 gehuwd.
Veuves remariées	3.662	8.100	2.21	Hertrouwde weduwen.

Il faut remarquer que pour les pensions du temps de paix, le coefficient de majoration est supérieur à celui des pensions du temps de guerre. Cela provient de ce que les pensions du temps de paix n'ont pas bénéficié dans le passé, de certains accroissements accordés aux pensions qui dérivent de la guerre. C'est de cet élément qu'a tenu compte la loi du 10 août 1948 en portant les pensions du temps de paix aux taux actuels.

La même remarque apparaît au sujet des pensions des veuves de guerre (mariage antérieur). Le coefficient qui les caractérise provient du rajustement apporté à ces pensions par la loi du 26 août 1947 (guerre de 1940-1945). Ce même rajustement a été étendu aux pensions similaires de la guerre de 1914-1918, par la loi du 10 août 1948.

Er dient opgemerkt dat voor pensioenen van vreedstijd de verhogingscoëfficiënt hoger is dan deze van de pensioenen uit oorlogstijd. Dit vloeit voort uit het feit dat de pensioenen van vreedstijd in het verleden niet genoten van sommige verhogingen welke werden toegekend aan de pensioenen uit oorlogstijd. Met dit gegeven heeft de wet van 10 Augustus 1948, waarbij de pensioenen van vreedstijd op de huidige bedragen werden gebracht, rekening willen houden.

Dezelfde opmerking geldt voor de pensioenen van de oorlogsweduwen (voorafgaand huwelijk). De coëfficiënt welke voor hen geldt is het gevolg van de wederaanpassingen welke aan de pensioenen werden gebracht door de wet van 26 Augustus 1947 (oorlog 1940-1945). Dezelfde heraanpassing werd uitgebreid tot de overeenstemmende pensioenen van de oorlog 1914-1918, door de wet van 10 Augustus 1948.